

Читати усі випуски
«Порогів» онлайн
за **QR посиланням** або на:
ukrajinci.cz/casopis-porohy

90-ТІ РОКОВИНИ ГОЛОДОМОРУ

У суботу 26 листопада Україна і світ відзначили 90-ті роковини Голодомору 1932-1933 років в Україні. Жертвами штучного голоду-геноциду стали мільйони невинних українців.

2-11

12-14

15-22

Колонка в соцмережі: природа зла; 3 діаспори;
Хроніка громади; Дайджест: листопад 2022;
Актуально: установи; Актуально: культура

На лінії вогню «Життя на паузі»;
Інтерв'ю: Дмитро Бабешко:
книжковий Дон Кіхот з Праги

Людина: Ростислав Прокоп'юк –
волонтер: «Кожна наша допомога
наближає нас до перемоги»

**ДОПОМОЖЕМО ВАМ
ЗОРІЄНТУВАТИСЯ У
НАЙВАЖЛИВІШОМУ.**

INFOPOINT ПРАГА ДОПОМАГАЄ УКРАЇНЦЯМ

Kontaktní centrum na podporu
informovanosti ukrajinských uprchlíků

Контакт-центр для підтримки
обізнаності українських біженців

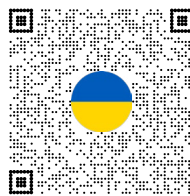

ДОПОМОЖЕМО ВАМ З ПОШУКОМ

- Соціальної та професійної психологічної допомоги
- Юридичних консультацій
- Пропозицій роботи
- Позашкільних гуртків для дітей та дорослих

НАДАМО ВАМ ІНФОРМАЦІЮ ПРО

- Консультації з приводу кар'єри
- Систему охорони здоров'я
- Проживання
- Освіти
- Міського транспорту в Празі

АДРЕСА

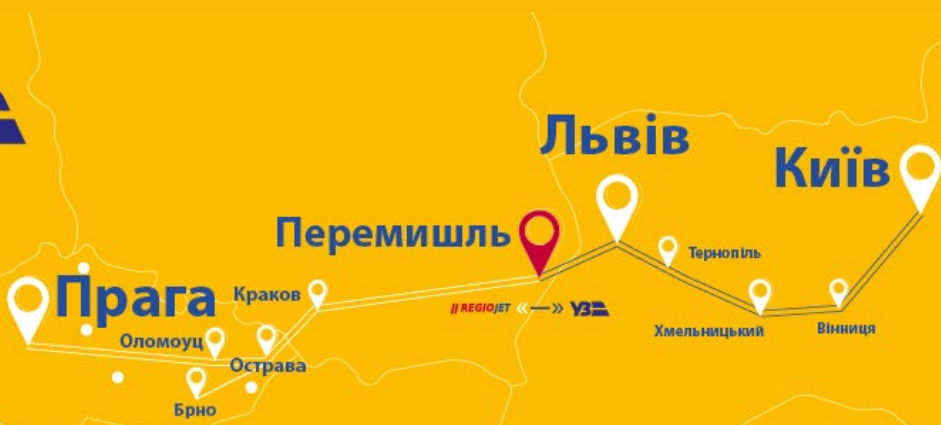
Malé náměstí 9/5, Praha 1
2 поверх, Громадський центр
"Світло"
(Скаутський інститут, задній вхід)
З понеділка до п'ятниці 10:00-16:00

Tento materiál byl vytvořen v rámci projektu hl. m. Prahy „Kontaktní centrum na podporu informovanosti ukrajinských uprchlíků“ na integraci držitelů dočasné ochrany spolufinancovaného Ministerstvem vnitra ČR.

REGIOJET **УЗ**

**Подорожуйте до Чехії
зручними спальними
вагонами**

Ідеально підходить для сімей з дітьми

REGIOJET.UA/UKRAYINA

**Безплатна професійна
психологічна
консультаційна
допомога для українців**

**Psychologická pomoc
pro uprchlíky z Ukrajiny
zdarma**

Alina Vrublevska

Консультації можливі
як особисто в офісі,
так і в онлайн-режимі.

Тел.: +420 721 199 564
email: alinalinn@ukr.net

**ЖІНОЧИЙ ТА ЧОЛОВІЧИЙ ОДЯГ
ТА ОДЯГ ДЛЯ ДІТОК,
ВЗУТТЯ, КАЛЯСКИ**

Видача між 14:00 - 18:00
Адреса: k Milicovu 674, Praha 4
(станція метро Наје)

ПРИРОДА ЗЛА

Кадр з фільму «Дивні дива»

Текст: **ОЛЕКСІЙ СЕВРУК**

Дивлюся відеокліпи зі звільненої Херсонщини. Кадри з камери на лобовому склі автомобіля. Люди зусбіч обступають український військовий позашляховик. Переважають старші жінки в кольорових хустках (такі ще носили обидві мої бабусі). Вони вітають військових, які, вагаючися, виходять з броньованої автівки (бо є вістки про ворожих диверсантів, що лишилися між мешканцями звільнених територій). Люди радіють! Закидують квітками дахи автівок! Несуть те найкраще, що в цю пору року можуть запропонувати їхні присадибні ділянки — хризантеми, айстри, жоржини. Зворушливі, дещо збентежені, проте щирі обійми. Звучить українська. Дітлахи починають співати Червону калину.

Здавалося б, нічого особливого. Люди просто вітають військових, які їх приїхали звільнити. Проте який різкий контраст з кадрами, де херсонці “вітають” окупантів! Всі жанрові стереотипи на цих живих картинах з аматорських відеозйомок розчужують до сліз. Тим паче, коли усвідомлюєш, що цим людям пощастило. Вони вижили в окупації, витримали напад зла. Гидкої й безглуздої матерії, що поширюється країною як мор, як плісень — дарма, що воно бере на себе людиноподібний образ вбивць в уніформах з російськими нашивками. Саме так я собі й уявляю окупацію: як пекло з фільму жахів, що якимось загадковим чином знайшло собі шлях у наш вимір. Безжалне й тупе зло, яке, продершись з якогось паралельного

всесвіту, нищить, поневолює й отрує своєми спорами все на своєму шляху. Приблизно десь так як ув останній серії серіалу Дивні дива. Знову усвідомлю простоту речей: на одному боці — квітуча Україна, яка страждає, але героїчно дає відсіч. На другому — Росія, безглузда орда покидьків, керована якимось абсурдними і незрозумілими мотивами. Орків, що з херсонських музеїв окрім понад 15 тисяч експонатів повідвозили й унітази. Що взяли до ясиру понад десять тисяч українських дітей. Що відвозили атракціони. Які викрали снота із зоопарку. Які знищили те, що їм не вдалося відвезти. Це не вкладається в голову. Це треба просто знищити. Загнати це дітище пекла туди, звідки воно вилізало. І ніколи не дозволити їм цього повторити. ■

Пороги – культурно-політичний часопис для українців у Чеській Республіці. Виходить 12 разів на рік. № 10/2022, рік XXX. Підписано до друку 5 грудня 2022 року. **Ел. пошта:** uicr@centrum.cz. **Інтернет-адреса:** www.ukrajinci.cz/ua/casopys-porohy/, реєстрація: МК ЧР/7044. **Номер готували:** Богдан Райчинець, Ельвіра Божані, Олексій Севрук, Анатолій Крат, Тетяна Пилипчук. Використовуються повідомлення прес-служб посольств, інформагентств та ілюстрації з відкритих джерел. **Художнє оформлення та верстка:** Тетяна Пилипчук, www.plttn.com. За достовірність викладених фактів відповідає автор статті. Редакція має право скорочувати матеріали і не поділяти поглядів автора. Часопис друкується із фінансовою допомогою Міністерства культури ЧР. Видає: «Українська ініціатива в ЧР», Воцелова 3, Прага 2, ід. номер: 60448296; **контакт:** uicr@centrum.cz, www.ukrajinci.cz; Facebook.com/ukrajinska.uicr; **розрахунковий рахунок:** 1925774379/0800.

Porohy – kulturně-politický časopis pro Ukrajince v České republice. Vychází 12krát ročně. Název je odvozen od ukrajinského «porih» – práh, říční práh. Číslo 10/2022, ročník XXX. Uzávěrka: 5. prosince 2022. **E-mail:** uicr@centrum.cz, **web:** www.ukrajinci.cz/cs/casopis-porohy/, registrační číslo: MK ČR/7044. **Číslo připravili:** Bohdan Rajčinec; Elvira Bozhani, Oleksij Sevruk, Anatolij Krat, Tetana Pylypčuk. Používáme tiskové zprávy velvyslanectví, informačních agentur a ilustrace z otevřených zdrojů. **Grafika:** Tetana Pylypčuk, www.plttn.com. Za pravdivost uvedených informací je zodpovědný autor článku. Redakce může krátit text a neshodovat se s názory autora. Časopis vychází s finanční podporou Ministerstva kultury ČR. Vydává: Ukrajinská Inicijativa v ČR, z.s., Vocelova 3, Praha 2, IČO: 60448296, **kontakt:** uicr@centrum.cz, www.ukrajinci.cz.; Facebook.com/ukrajinska.uicr, **číslo účtu:** 1925774379/0800.

СПІЙМАЙ СКОВОРОДУ!

Знагоди 300-ліття Григорія Сковороди МІОК 2 грудня презентував новий підручник з української мови як іноземної «Спіймай Сковороду»! На презентації взяла участь Мирослава Гонгадзе, відома українсько-американська журналістка й телеведуча, та авторський колектив. Міокивці розказали про цей проект від зародження ідеї до практичної реалізації, як і про специфіку роботи з текстами та вправами. Автори запросили всіх охочих поринути у «Сковородинівські мандри».

Героєм книжки є Григорій Сковорода, який опинився в нашому часі. Від розділу до розділу філософ подорожує знаковими місцями свого життя — Україною та закордонням. Зазначимо, це оригінальне видання створене для інтегрованого вивчення української мови та культури. Воно по-особливому

доповнило колекцію написаних у МІОКУ підручників «Образки з Лесиноного життя» (до 200-ліття Лесі Українки),

«Ключ до України: міста і люди» та «Мандрівка Україною». ■

МІОК, Львів

«ЖУРАВЛІ» СВЯТКУЮТЬ 50-ТИ ЛІТТЯ

На ювілейному концерті хору у Кошалінській філармонії зібралися шанувальники творчості українського чоловічого хору «Журавлі» (Польща). Хору присвоєно звання народний аматорський колектив. Міністр культури та національної спадщини Польщі Піотр Глінський також відзначив хор дипломом за поширення культури. «Дякуємо за Вашу феноменальну творчість довжиною у пів століття та незламну українську душу. Хай Ваші пісні і надалі линуть молитвами за Україну та її Народ в ім'я перемоги», побажали виконавцям друзі. Хор «Журавлі» є репрезентативним чоловічим хором Об'єднання українців у Польщі, заснований у 1972 році. Співаки цього хору – представники української меншини, нащадки виселенців операції «Вісла» 1947 року, які живуть на території майже всієї Польщі: в Колобжегу, Гданську, Кошаліні, Білому Борі, Легниці, Варшаві, а також у Гурові Ілавецькому, Кракові, Перемишлі, Дзержоню і багатьох інших місцях. ■

Пороги

КРАЯНИ В ЯПОНІЇ

Українці Японії представили Україну на місцевому фестивалі міста Комае, що в префектурі Токіо. «Краєни» та недільна школа «Джерельце» взяли участь у місцевому параді у вишиванках, представили намети з українськими сувенірами та їжею, знайомили японців з українською культурою та традиціями. Особливими гостем фестивалю стала відома українська тенісистка Марта Костюк. Також «Краєни» інформували, що з початку повномасштабного вторгнення в Україну Комае був першим містом, який навесні 2022 року організував великий фестиваль «Відчуй Україну», спрямований на підтримку України. Нагадаймо, що загальною допомогою Україні з боку Японії вимірюється, наприклад, тисячами бронежилетів, касками і також фінансовою підтримкою. ■

Ukrinform/pop

90-ТІ РОКОВИНИ ГОЛОДОМОРУ

У суботу 26 листопада Україна і світ відзначили 90-ті роковини Голодомору 1932-1933 років в Україні. Жертвами штучного голоду-генциду стали мільйони невинних українців. У церемонії вшанування пам'яті жертв голодоморів в Україні, яка відбулася на Вацлавській площі в Празі, зібралися разом українці й чехи. Акцію організували Посольство України в Празі та Голос України. До події символічно долучилися тисячі людей, які запалювали свічки пам'яті в вікнах своїх осель. ■

Пороги

ДНІ УКРАЇНСЬКОГО КІНО В БРНІ

Сьомий рік Українська ініціатива Південної Моравії проводить Українські дні у Брні, під час яких відбуваються виставки, дискусії та кінопокази українських фільмів. Від 5 до 14 грудня у Брнеському кінотеатрі «Art» можна переглянути сім українських фільмів, наприклад, «Атлантиду», яку називають головним українським фільмом року. За словами автора фільму: «Це катастрофа, яка не просто зупиняється на найближчому оточенні, а просочується всюди через людей, всі мають справу з якоюсь минулою травмою і намагаються витягнути з себе щось на зразок життя».

Відзначена на Венеційському кінофестивалі картина є історією про Україну 2025 року після перемоги у війні з Росією. Цьогорічні покази українського кіно в Брні відкрив фільм «Памфір» Дмитра Сухолитного-Собчука (фото: афіша до фільму). Герой, якому доля дає випробування,

звертає з чесного шляху заради своєї сім'ї з незворотними наслідками. Дія відбувається на заході України напередодні традиційного карнавалу Маланки. ■

Пороги

ГРУПА ДОЗВІЛЛЯ В ХОМУТОВІ

Хомутівські українці працюють з дітьми вже не один рік. У співпраці із соціальним центром «Камінек» щовівторка працюють з дітьми та молоддю віком 12-26 років

Бажаючі можуть відвідати центр за адресою Školní pěšina 5249, Chomutov.

«Мета діяльності, це, наприклад, підтримка у вирішенні проблем і подолання труднощів буднів, обговорення важливих тем з однолітками, надавання інформації про життя в Чеській Республіці чи підтримка навчання чеської мови», описує ситуацію в місті голова місцевої організації «Дзвони надії» Валерій Кулацький.

«Для нас також важлива музика, малювання та загальний розвиток дітей та молоді. Від Української ініціативи

в Празі ми отримали клавіші, які потрібні для всебічного музичного розвитку дітей», додає він. Координатором групи стала Анжеліка Мостова. Також допомагають переселенцям місцеві українці та хомутівський інтеграційний центр.

Пороги

ПАРТНЕРСТВО ЗАРАДИ ОБОРОНИ

Україна та Чеська Республіка створюють спільний оборонний кластер. За повідомленням пресслужби «Укроборонпрому», 9 листопада партнерську угоду підписали представники державного концерну та Міжурядової агенції оборонної співпраці (AMOS) при Міністерстві оборони Чехії.

Створення оборонного кластеру передбачає виробництво військової техні-

ки, збільшення обсягів виробництва боеприпасів різних калібрів на наявних і на новостворених потужностях у безпечних місцях, розвиток сервісних хабів з обслуговування та ремонту озброєння та військової техніки.

Відповідна угода також включає і співпрацю у сфері високих технологій, зокрема, створення спільних науково-дослідних центрів. ■

Пороги

ЩЕ ОДНА ХВИЛЯ БІЖЕНЦІВ ДЛЯ ЧЕХІЇ КРИТИЧНА

За даними Міністерства внутрішніх справ Чеської Республіки, з початку російського вторгнення в Україну цим відомством було видано 458 405 віз. Про це нагадує Радіо Прага. Статус тимчасового захисту дозволяє біженцям влаштуватися на роботу, страхуватися державним медичним страхуванням та державними закладами освіти, отримувати екстрену матеріальну та соціальну допомогу.

«Міністр внутрішніх справ Віт Ракушан заявив на початку листопада, що близько 20% українських біженців уже повернулися з Чехії на батьківщину.

Однак до початку зими деякі українці можуть повернутися до країн ЄС, де їм видано тимчасові візи», – зазначається в матеріалі.

Очільник МВС ЧР вважає, що його країна здатна прийняти ще максимум пів мільйона українських біженців. Проте все, що перевищує цю критичну для Чехії кількість, означало б додаткові складнощі, зокрема, зведення тимчасового житла. У разі, якщо кількість біженців наблизиться до мільйона, забезпечення їм притулку буде «поза межами можливостей» для уряду Чехії. ■

Пороги

НОВИЙ ЦЕНТР ДОПОМОГИ ДЛЯ УКРАЇНЦІВ ЗАПРАЦЮЄ У ПРАЗІ

Українці продовжують шукати тимчасовий прихисток у різних країнах світу. Однією із таких є Чехія, куди здебільшого їдуть до Праги, констатує сайт Магістрату. Так, українці, які рятується від війни у Празі, зможуть отримувати допомогу у новому центрі для переселенців. Він почне працювати вже цього року і діятиме щонайменше до кінця 2023.

Зазначається, що новий центр розташований у Височанах, де зараз працює Обласний центр допомо-

ги Україні. У центрі допоможуть із розв'язанням питань щодо пошуку житла, соціального захисту, охорони здоров'я, освіти тощо.

Наразі отримати допомогу можна у Празькому регіональному центрі допомоги. Він працює за адресою: Organizace spojených národů 844/1, 190 00 Praha 9 – Vysočany з понеділка по четвер з 8:00 до 14:00; у п'ятницю з 8:00 до 13:00. ■

Пороги

РОЛИК MPSV.CZ ДЛЯ УКРАЇНЦІВ

Автори проекту Fenomart.pro на замовлення Міністерства праці та соціальних питань Чехії зняли інформаційний відеоролик для українців. «...Щоб кожна українська переселенка знала, як та де шукати роботу, куди звертатися з різноманітними питаннями, та голов-

не – що в неї є низка трудових прав і жоден посередник чи роботодавець не сміють її експлуатувати чи пропонувати негідні умови праці!», йдеться у зверненні режисера проекту Оксани Мойсенюк. «Надішліть це відео вашим знайомим українкам та українцям», додає вона. Короткий

мотиваційний ролик (1:40 хв.) можна подивитися, наприклад, на каналі авторки facebook.com/oksana.moiseniuk/videos. Відео розвиває позитивну інформаційну кампанію держави про права і підтримку мігрантів, що прибули в Чехію. ■

Пороги

УКРАЇНСЬКИЙ ВЕСІЛЬНИЙ ПОЧИН

Юрист Ілля Антонов та дипломатка Тетяна Окопна побралися в Празі у вересні цього року. Але за кошти, подаровані на весіллі, нова українська родина придбала повнопривідний джип Mazda B2500 українським військовим. Про цю ініціативу повідомив журналіст Олекса Лівінський на сайті proUkraine – інформаційному ресурсі про українців та для українців, які приїхали в Чехію через війну росії проти України.

Про передачу на фронт подбає письменник і волонтер з Ужгорода Андрій Любка. Він зібрав кошти вже на вісім десятків подібних автовок, які передає Збройним силам України на фронт, і ретельно звітує за кожен за посередництвом своєї сторінки у соцмережі Facebook.

Ілля – родом із Донецької області. Понад 15 років він займається в Чехії юриспруденцією, є адвокатом у одній із правничих канцелярій. Його дружина Тетяна народилася в Ромнах Сумської області. Вона відома богемістка, переклала українською мовою чимало книг чеських письменників, нині працює першим секретарем з питань культури та преси Посольства України у Чехії. ■

Пороги

ІСТОРИК В'ЯТРОВИЧ У ПРАЗІ: «ЦЕ ОСТАННЯ ВІЙНА В ІСТОРІЇ РОСІЇ»

В центрі чеської столиці відбулася презентація чеського перекладу книги українського історика Володимира В'ятровича «Історія України ХХ століття з грифом «Секретно», що вийшла у видавництві «Академія». Про це у Фейсбуці повідомило Посольство України в Празі.

Надзвичайно цікаві дебати з українським істориком модерував чеський історик, філософ, редактор і публіцист Петр Главачек, перекладала чеська перекладачка сучасної української

літератури Ріта Кіндлерова. Попри те, що це була презентація історичної книги, розмова повсякчас поверталася до сучасності й російської агресії проти нашої держави.

«Я не знаю, під якою назвою увійде в історію ця російсько-українська війна, але вже зараз переконаний, що це буде остання війна в історії держави під назвою російська федерація», – підсумував В'ятрович. ■

Пороги

ГОЛОДОМОР В УКРАЇНІ МОВОЮ ДОКУМЕНТІВ, КНИГ І СВІТЛИН

До 90-тої річниці початку геноциду українського народу в 1932-1933 роках в Національній бібліотеці Праги – одному з найпрестижніших книгосховищ Центральної Європи – до 10 грудня триває виставка про Голодомор в Україні 1932-33 років. Про це йдеться на фейсбук-сторінці Посольства України в Чеській Республіці.

На виставкових стендах громадськості представлені копії архівних джерел, документи, мемуари, а також фотографії того періоду, які шоку-

ють і водночас свідчать про незмірні страждання українців під час штучно спровокованого кремлем геноциду українського народу.

Окрім виставкових стендів, експозицію формують також друковані видання різними мовами про Голодомор в Україні, які зберігаються в фондах бібліотеки. Зокрема, і перше чеське видання про трагедію – інформаційний бюлетень «Голод на Україні», виданий у 1933 році Ольгердом Бочковським. ■

Пороги

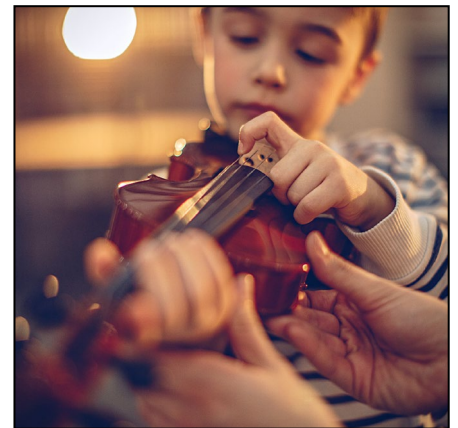
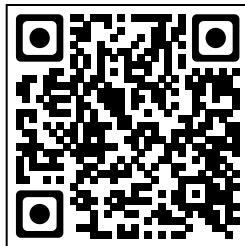
ВАУЧЕРИ ДО 2 000 КРОН НА ДИТЯЧІ ГУРТКИ ВІД ПРОЕКТУ ЧЕСЬКОЇ РАДИ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ

Система ваучерів для підтримки дозвілля є першою системою такого роду в Чехії. Вона була створена завдяки унікальній співпраці кількох фондів: Eduzměna Foundation та Чеської ради дітей та молоді (ČRDM).

Проект допомагає вирішити проблему низької фінансової доступності позашкільної та неформальної освіти для дітей з сімей у скрутному матеріальному становищі, які проживають у Чеській Республіці, в тому числі дітей іноземців / громадян України, які тимчасово проживають у Чехії. Гуртки

дають дітям можливість проводити час у безпечному середовищі, де вони можуть знайти друзів, відчути радість і розвинути свій потенціал. ■

(Заявку можна подати за QR посиланням нижче)

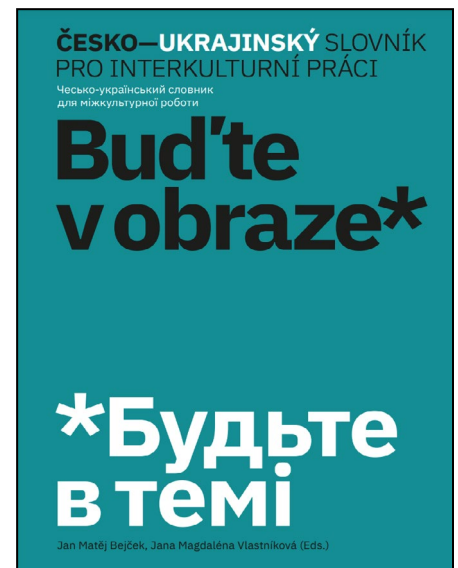
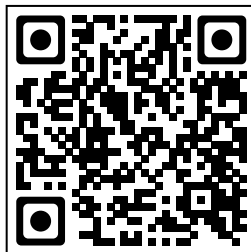

ЧЕСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ СЛОВНИК ДЛЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ РОБОТИ

Укrajнське видання наслідуює виданий у 2014 році Словник для ІКП у семи мовних мутаціях. Проте це видання було суттєво доопрацьовано та розширено – воно пропонує 1300 фраз та їх визначення чеською та українською мовами з питань соціальної системи, законодавства про проживання, системи освіти та загального функціонування державної адміністрації в Чехії.

Словник є і тлумачником, важливою підмогою в контакті новоприбулих із громадськими установами. Вдало-

ся зібрати найкращу перекладацьку команду, яка узгодила використану термінологію з виразами, які вже використовувалися під час курсів адаптації та інтеграції. ■

ЧЕХІЯ ПЛАНУЄ ПРОДОВЖИТИ ТИМЧАСОВИЙ ЗАХИСТ ДЛЯ УКРАЇНЦІВ ДО БЕРЕЗНЯ 2024 РОКУ

Чеський уряд підтримав продовження тимчасового захисту для українців до кінця березня 2024 року. Нині поправку до закону має розглянути парламент Чехії. Про це повідомив міністр внутрішніх справ країни Віт Ракушан.

Згідно з чинними правилами, тимчасовий захист для переселенців з України має тривати щонайбільше до кінця березня наступного року. Однак, за словами міністра внутрішніх справ Чехії, поточна ситуація в Україні не

свідчить про те, що біженці зможуть повернутися на Батьківщину найближчим часом.

До середини січня чеське Міністерство праці має запропонувати, як з квітня працюватиме система пільг для біженців. За словами Віта Ракушана, до кінця березня центрами допомоги для новоприбулих опікуватимуться регіони, після чого їхню роботу виконуватиме держава.

Біженцям із візою тимчасового захисту держава виплачує гуманітарну допомогу в розмірі 5 тисяч крон на придбання

найнеобхіднішого для початку життя в Чехії. Новоприбулі можуть отримувати пільги повторно, але максимум протягом подальших п'яти місяців. Допомогу не виплачують тим, хто має проживання з харчуванням та зручностями.

Міністр також наголосив, що кількість тих, хто отримує гуманітарну допомогу від держави, поступово зменшується. За даними Мінпраці, у вересні пільги отримали 141 тисяча осіб, що майже на 100 тисяч менше, ніж навесні. Загальні витрати склали приблизно сім мільярдів крон. ■ SZ

«8. ДЕНЬ ВІЙНИ» – ДОКУМЕНТАЛЬНА СТРІЧКА ПРО НАШУ ТРАГЕДІЮ ТА УКРАЇНЦІВ ЧЕХІЇ

АВТОР ТЕКСТУ: **Анатолій Крат, Прага**

Фільм було знято впродовж одного дня – рівно тиждень після початку російської агресії проти України. Він показує погляд на війну очима українців, які вже довго проживають у Чехії та переносить нас в період, який ми вже ніколи не забудемо – у перші дні новітньої війни у центрі Європи.

Закрити прем'єру стрічка мала на початку липня на 56-му Міжнародному кінофестивалі у Карлових Варах. Наприкінці жовтня вона відкривала фестиваль у Їглаві – найбільший міжнародний фестиваль документального кіно у Центральній та Східній Європі, – та привернула значну увагу чеських та міжнародних ЗМІ. Нещодавно 8.день війни було обрано до 15 номінацій-документальних стрічок на кінопремію «Чеський лев». А з 2-го грудня його має змогу побачити широке коло глядачів у Празі, Брно та Плзні.

Стрічку зняла українська режисерка Оксана Мойсенюк, яка понад 15 років живе і працює в Чехії.

Оксана переїхала до Праги після закінчення львівського факультету журналістики в університеті Івана Франка, і поступово почала торувати стежку до місцевих медіа. На початку дописувала до «Української газети», працювала виконавчою продюсеркою на двох чеських телеканалах, а згодом редакторкою і ведучою на спортивному каналі чеського телебачення. Зрештою 2016 року заснувала товариство з обмеженою відповідальністю «ОМ Медіа Продакшн», яке виробляло телевізійні сюжети, комерційні та освітні відеоролики, а також документальні фільми.

Останні чотири роки разом з чеською командою та своїм новим продюсером Fenomart Оксана Мойсе-

нюк знімає документальну стрічку про українських заробітчан у Чеській Республіці. Це тривалий процес, позаяк авторка використовує метод спостереження, під час якого учасникам зйомок приходиться довго чекати на цікаву чи навіть кумедну ситуацію, або якусь незвичайну подію.

Прем'єра фільму планувалася восени цього року і мала засвідчити документальний дебют молодій режисерки. «Але нас усіх спіткала величезна біда, і так вийшло, що моїм дебютом наразі стала стрічка про війну. Чи радше про вплив війни на представників української діаспори в Чехії», – пояснює Оксана.

«Ідея спалахнула в моїй голові на шостий день війни, – продовжує вона, – коли ми всі гуртом в численній українській громаді Чехії безперестанку контактували, і встигали зробити чимало справ на своєму полі діяльності: організовували гуманітарні вантажі, шукали бронезилети для армії, їздили за українськими переселенцями до кордонів, поселяли їх у чеських домівках, допомагали з реєстрацією та отриманням віз біженців тощо. Весь жах та безсилля від того, що відбувається на нашій рідній землі, ми трансформували в допомогу та консолідацію сил у так званому чеському тилу. І в певну мить я збагнула, що живу наче у фільмі, і як документалістка просто не маю права це не зафіксувати!»

Задум режисерки полягав у тому, щоб відзняти фільм лише за один день і показати, які події під тягарем війни відбуваються за цей короткий період всередині української громади у різних місцях Чехії.

«По-перше, для мене було принципово знімати відразу після тижня російського вторгнення в Україну; по-друге, мене приваблювала дата, яка припала на цей день – 3.3.2022. Тижнева відсутність сну, шалений адреналін

і нечуване бажання увіковічнити наше сьогоднішнє, не залишали на моєму шляху жодних перешкод. Менше ніж за добу я збрала двадцять професіоналів у знімальні штаби, обрала героїв для фільму та склала навколо них вісім сюжетних ліній. На восьмий день війни ми знімали від самого ранку до пізньої ночі. Врешті-решт при монтажі, який тривав близько чотирьох місяців, у фільмі залишилось п'ять сюжетних ліній», – ділиться задумом дебютантка.

«І хоча дія фільму відбувається у Чехії, тисячі таких українців є в кожному куточку світу» вважає Оксана. І кожен реагує на війну по-своєму. Таким чином, ця стрічка може стати своєрідною одою українській діаспорі. Тим співгромадянам, які мешкають за кордоном, але міцним і глибоким корінням назавжди скріплені з Україною.

Під час монтажу дедалі більше викристалізувалося, що «Восьмий день...» – це фестивальна стрічка, а в європейському суспільстві дедалі більше відчувається втома від теми війни в Україні. Тож творча команда у складі режисерки й продюсерки Оксани Мойсенюк, драматурга Томаша Бояра та режисера монтажу Шімона Шпідлі ставила собі за мету знову і знову нагадувати Європі про цю трагедію. Тим паче, що їхній фільм – один із перших на тему війни, який так швидко з'явився в Європі. Тому зараз стрічку активно реєструють на міжнародних фестивалях.

Оксана також зізнається, що одним із найскладніших моментів проєкту було фінансування. Воно залишається відкритим, і команді наразі конче потрібна підтримка фондів чи приватних донаторів.

Трейлер фільму на YouTube тут:
bit.ly/3HbzYGF

Інформація де можна подивитися стрічку на FB тут: tinyurl.com/5vztrep8

Praha, Kino35 (Štěpánská 644/35, Praha 1)
02.12 (п'ятниця) 20:00
03.12 (субота) 18:30
05.12 (понеділок) 20:30
16.12 (п'ятниця) 18:30

Brno, KinoArt: 6.12. 20:00

Plzeň, Městanská beseda: 7.12. 19:30 ■

ЖИТТЯ НА ПАУЗІ

Під періодичними обстрілами й досі знаходиться Харків. Доводиться зупиняти відновлювальні роботи та рух метро й громадського транспорту. Втім людей не зупиниш. Вони повертаються до рідного міста й готові миритися з незручностями. У кожного своя історія повернення, у кожного своя історія виживання на війні. Усі вони об'єднані одним – вірою у перемогу!

Підготувала: **ЕЛЬВІРА БОЖАНІ**

«У нас було важке літо – ми поховали бабусю з батьком. Жертвами війни є не тільки ті кого вбивають та катують окупанти, а й літні люди серця яких не витримують такого стресу. Харківські морги переповнені».

Так починає свою розповідь журналістка, викладачка Оксана Бабаєва, яка з 24-го лютого не покидала Харків. На третій місяць війни вона поділилася з читачами ПОРОГІВ своєю історією виживання в умовах постійного бомбардування. Тоді всі її рідні ще були поруч. На восьмий місяць – залишилася вона з мамою та двоє домашніх улюбленців.

«Моя покійна бабуся та батько пережили Другу Світову, а цю вже не подужали. Їхні урни з попелом зберігають у крематорії. Поховати рідних на кладовищі ми й досі не можемо, адже вони заміновані. У військових зараз є нагальніші справи. Сподіваємося на те, що орки все ж не бомбуватимуть крематорій. Хто зна? Раптом їм спаде на думку, що ЗСУ там ховають хаймерси», - не втрачає почуття гумору Оксана. А як ще виживати в умовах коли обстріли Харкова й досі тривають? Звичайно зараз вже не так активно, але за словами журналістки один-два рази на добу прильоти є.

«Хоча зараз масовані ракетні обстріли стаються раз на тиждень, а то й два і, переважно вранці, ми ніяк не перейдемо до нормального режиму сну. Напевне, підсвідомо, чекаємо на черговий обстріл о третій ночі. Звичайно ще й тривоги не дають можливості заспокоїтися. Та все ж русні все важче стає дотягнутись до Харкова. Ситуація змінилася завдяки нашим хоробрим ЗСУ і не менш хоробрим ТРОШникам. Був час, коли ми вже були готові змиритися з тим, що значна частина Харківщини залишиться в окупації до кінця війни. Але тут раптом наші пішли у наступ – це був безсонний тиждень. Неймовірно радісно було бачити, як наші хлопці в режимі 24/7 звільняють цілі райони, встановлюють синьо-жовті прапори», – розповідає Оксана.

Журналістка, як і всі інші українці, де б вони не були, відстежувала новини з фронту й розуміла, що така кількість швидких та гелікоптерів свідчить й про наші великі втрати на фронті. Визволення далось дорогою ціною людських життів. Важко було читати новини з де окупованих міст та сіл де знаходили масові поховання людей. Куп'янськ, Ізюм, Борова – міста які стали поряд з Бучею, Ірпенем і зв'рства у яких будуть ретельно розслідувати. Здавалося, що таке можна побачити тільки у документальних фільмах про останню світову війну. Втім, місцеве населення на звільнених територіях, хоч і опинилися в скруті – зустрічали ЗСУ з гостинцями й норовили нагодувати своїх солдатів.

«Зараз восени в мене таке враження, що наше життя нарешті зняли з паузи. Хоч ритм досі залишається повільним, є місце й для радощів. Так, на улюбленій моїй вулиці Квіткі-Основ'яненка потрошку відновлюють роботу

кав'ярня та книгарня. Я нарешті можу собі дозволити випити спокійно каву! Кав'ярень відкрілося мало, а відвідувачів багато – нема куди яблуку впасти. Книгарень на все місто працюють тільки три. Я навіть прикупила кригу харківського видавництва – Умберто Еко «Празький цвинтар». Неймовірно важливо відчувати, що я можу собі дозволити приїхати до центру міста, пройтися його вулицями, випити запашної кави, понишпорити на книжкових полицях, поспілкуватися з друзями – важко передати словами емоції, які мене у цей час переполюють. Певно це і є щастя!»

Під час таких прогулянок не раз доводиться ховатися в укриття – повітряну тривогу ніхто не скасовував. Та й додому інколи доводиться повертатися вже зі світлом ліхтаря – у Харкові діє режим світломаскування й збереження електроенергії.

«Звичайно бачити зруйновані будівлі й центр міста боляче. Місто намагаються відновити й роблять це, як на мене, швидкими темпами. Втім не можна не звернути увагу на те, що ціллю для орків стали не стратегічні об'єкти, а звичайні мирні місця де кожен міг провести свій час дозвілля. Так й досі стоїть пошарпаний уламками бомби МакДональдз, розтрощена книгарня, яку ще не відновлювали. Але й у таких умовах є місце мистецтву. Місцевий художник Гамлет Зінківський на ямах від прильотів малює квіти. Мене це дуже зворушує й ще раз доводить, що ми незламна й дуже винахідлива та позитивна нація».

Харків та його мешканці вже трошки видихнули гар війни, але як і всі інші українці знаходяться в постійному режимі очікування. Хтось чекає на рідних, друзів та близьких які служать в ЗСУ чи Теробороні, хтось

чекає на повернення рідних до міста. Подруги журналістки чекають на визволення Сіверськодонецька та Енергодару де залишилися їхні рідні, а мама журналістки – на де окупацію Генічеську, бо це її улюблене місто для відпочинку. Оксана ж дуже чекає на визволення Херсону де в окупації перебуває її колежанка.

«Зараз нам регулярно вимикають електрику й ми без світла буває три-чотири години на добу. У нас з мамою у такий період відсутня гаряча вода, але рятують друзі у яких є бойлер – ми до них навідуємося, щоб прийняти душ. Своєю чергою вони у нас часто вечеряють, бо на щастя в нашому помешканні є газ й завжди можна щось приготувати. Одного разу довелося взагалі тиждень обходитись без опалення квартири. На щастя, хоч надворі було вогко – у квартирі не так зимно й терпимо. А ще у місті трапляються неприємності із логістикою в магазинах. Та це все дрібниці у порівнянні з тим, що ще навесні ми не знали, яка взагалі буде доля Харковом! Зараз єдине, що в нашому житті може піти не за планом – це ракети, які долітають до міста з Белгорода. Я обурена такими діями росії! Та останнім часом ті ракети відмовляються залишати рідні кордони. Так їм і треба!»

Оксана завжди вірила у те, що ЗСУ переможуть й Україна вистоїть. Вона не одинока у своїх сподіваннях та очікуваннях перемоги. А тим часом за словами журналістки, Харків готується до Нового року – люди замовляють новорічні подарунки друзям й намагаються будувати мирне життя. ■

ДМИТРО БАБЕШКО КНИЖКОВИЙ ДОН КІХОТ З ПРАГИ

Одного разу у вересні, коли я нишпорив, як зазвичай це роблю кожного дня вранці і ввечері, в тенетах соціальної мережі Фейсбук, на екрані ноутбука зненацька вигулькнуло посилання на сайт українських книжок в Чеській Республіці. Чесно кажучи, спочатку я сприйняв це за рекламний трюк, позаяк знаю, що купити книги українських авторів навіть у чеській столиці неабияк проблема. Втім, коли я відкрив запропоноване гіперпосилання, то мені, як письменникові, перехопило дух: тут я знайшов ту літературу, яку або залишив у рідному Херсоні, або давно хотів придбати. Перед очима замайоріли знайомі до болю імена: наш класик Микола Гоголь українською, сучасні Всеволод Нестайко, Ліна Костенко, Юрій Андрухович, Степан Процюк, Люко Дашвар тощо. Навіть для мене, любителя сучасної зарубіжної літератури, знайшлося декілька улюблених авторів в українських перекладах: Джордж Орвелл, Роальд Дал, Ентоні Берджес, Харукі Муракамі, Одрі Ніффенеггер, Френк Герберт тощо. Тож не відкладаючи на завтра, я зразу ж набрав телефонний номер, зазначений на сайті, і ми домовились з паном Дмитром про зустріч. І така зустріч невдовзі відбулася у празькій кав'ярні неподалік станції метро Кржіжікова.

АВТОР ТЕКСТУ: **Анатолій КРАТ**

Пане Дмитре, ви вже не перший рік мешкаєте і працюєте в Празі. Чому саме в цей непростий для України час, коли на Батьківщині вирує війна, ви вирішили з дружиною Дар'єю створити віртуальну книгарню books-ua.com?

Відколи наша родина замешкала у Празі, ми неодноразово задавалися питанням: як придбати книжки рідною мовою в Чехії. На жаль, жодної книгарні, яка б на постійній основі продавала літературу українською мовою, ми так не знайшли. Це питання так і залишалось нерозв'язаним аж до сьогодні. Гадаємо, майже кожен з нас зустрічався при переїзді за кордон з незручностями переповнених валіз у літаках або ж з банальною нестачею простору для того, щоб умістити книжки, котрі ми так охоче купували вдома. Як результат, більшість книг рідною мовою ми змушені були залишити в Україні. Натомість ми хочемо дати можливість у першу чергу нашим дітям продовжувати читати казки рідною мовою, бо кожен з нас заслуговує на спогади про те, як приємно засинати під казочку на ніч. Саме це спонукало нас до радикального рішення цих незручностей відкриттям онлайн-книгарні.

Виходить, що своїм донкіхотством ви допомагаєте не тільки українцям за кордоном, але й підтримуєте українських письменників і вітчизняні видавництва, чи не так?
Саме так! Раніше попит на книжки українською мовою був на дуже низькому рівні. Зважаючи на тяжкі події сьогодення, вимушену тимчасову міграцію, активну популяризацію нашої мови та культури, а також перехід наших співвітчизників на більш активне вживання української, - все це дало нам можливість подібною ініціативою підтримати наші видавництва в Україні, які так само підтримують нашу економіку і культуру. Це також актуально у непростий для України час, коли точиться повномасштабна війна з російським агресором у реальному і віртуальному просторі. Як справедливо зауважив філософ Себастьян Кербер: «Картина не може зупинити кулю, але вона може зупинити стріляючого». Те ж саме можна сказати і про книгу.

Наскільки складно вам було реалізувати цю ідею? Скільки організаційних і матеріальних пере-

шкод вам прийшлося подолати? Як довго це тривало від прийняття рішення до запуску українського книжкового порталу?

Загалом це тривало 2,5 місяці, левину частку якого забрала саме юридична частина. Насамперед йшлося про закони ЄС у галузі захисту персональних та авторських прав, а також про особливості торгівлі з трьома країнами (не членами ЄС), позаяк сайт мав бути підпорядкований цим вимогам. Матеріальні вкладення відповідно високі. Про точну суму я краще промовчу.

Чим ваша інтернет-книгарня відрізнятиметься від інших подібних проєктів у Чехії та Європі? Чи вивчали ви подібний досвід перед тим, як почати власну справу, чи, образно кажучи, винайшли свій велосипед?

Наша книгарня є першою виключно українською книгарнею, тут поміж книжок ви не знайдете жодної російськомовної книжки. Також не останню роль грає те, що ми знаємо, які саме книжки в ці дні популярні в Україні, позаяк тримаємо тісний зв'язок з основними видавництвами. Єдине, що нас тепер «гальмує», так це фінансова складова. Звісно, хочеться привезти більше цікавої та різноманітної літератури. Наразі ми цим і займаємось. Досвід інших книгарень поступово переймаємо, але в галузі суто української літератури ми - першопрохідці у Європейському Союзі, тож доводиться набивати власні гупи.

Оскільки ви тільки починаєте, асортимент запропонованих вами в інтернет-просторі українських видань наразі невеликий. Яким чином ви збираєтеся його поповнювати? Які підводні камені тут існують? Відкрийте, будь ласка, ваш план подальшої співпраці у цьому напрямку з письменниками і видавцями.

На даному етапі ми проводимо моніторинг літератури, котра цікавить читачів у Чехії найбільше, на це будемо спиратися при розширенні асортименту. Також плануємо створити розділ «книжковий вернісаж», тобто через інтернет-книгарню можна буде продати українські книжки для їхньої подальшої реалізації, простими словами - з рук у руки, як в букіністичній книгарні. Паралельно працюємо над юридичною базою для створення

можливості письменникам та видавцям реалізувати свої книжки через наш сайт, ми бачимо це основним напрямком співпраці у найближчому майбутньому.

Книжки якого профілю вже можна придбати у вас сьогодні і які ще хотілося б придбати? Чи впливають на підбір літератури ваші особисті уподобання чи намагатиметесь охопити максимальну кількість сфер читацьких зацікавлень?

Ми пропонуємо нашим потенційним покупцям (і водночас читачам) книжки багатьох профілів. Це класична та сучасна українська і зарубіжна художня література як для дорослих, так і для дітей, популярна психологія, спеціальна бізнес-література, книги для навчання, розвитку і мотивації, кулінарія, спорт, мемуари і біографії, філософія, історія тощо. Суб'єктивний фактор у підборі книг впливає тільки частково, позаяк егоїзм у творчій сфері недоречний, тому намагаємось максимально охопити інтереси більшості читачів. Навіть ті, які ми не поділяємо.

Ваш проєкт орієнтований виключно на українців, які знаходяться на території Чеської Республіки, чи книжки на вашому сайті за бажанням можуть замовити і наші співвітчизники з Євросоюзу, Америки або інших континентів?

У своєму намірі ми з дружиною рухаємось поступово від малої мети до великої. Наразі наш проєкт стартував два місяці тому, тож поки що він стосується лише тих, хто знаходиться в Чехії. Втім, сподіваюсь, найближчим часом нас можна буде помітити і в сусідніх країнах, принаймні в Європі, ми також працюємо над цим. Ми все робимо так, як радив давньогрецький філософ Арістотель: «Спочатку визначтеся зі своїм ідеалом: поставте мету; потім запасіться необхідними засобами для її досягнення: мудрістю, грошима, методами та матеріалами; і, нарешті, використовуйте всі свої кошти для досягнення мети».

Які канали комунікації ви використовуєте для взаємодії зі споживачами? І оскільки «реклама - це двигун торгівлі», який вид реклами ви оберете для просування вашого дітища?

Основні засоби комунікації - Viber, WhatsApp, електронна пошта. Також рекламуємо себе у соціальних мережах Facebook та Instagram. Планує-

мо також до кінця 2022 року вийти з віртуального простору в реальний. Зокрема, домовляємось з Празькою криївкою про вечір української сороміцької літератури. Також у тій же локації в рамках Дня української писемності готуємо зустріч з відомою українською письменницею Антонією Цвід, авторкою трилогії про Тараса Шевченка, яка наразі як біженка перебуває в Берліні. І на першому, і на другому заході можна буде придбати книжки двох сучасних українських письменників з автографами. Другий письменник, між іншим, вже 16 років мешкає в Празі, а якщо хочете дізнатися хто це, слідкуйте за рекламою і приходьте на презентацію. Розглядаємо й інші варіанти, які підключимо в найближчим часом. Тут усе зводиться

до рівня зацікавленості потенційних покупців у придбанні книг та наших фінансових можливостей, які, на жаль, тимчасово обмежені.

Чи плануєте ви з часом відкрити не віртуальний, а реальний книжковий магазин української книги у Празі? Які інші форми співпраці з потенційними клієнтами ви збираєтеся апробувати в майбутньому? Дуже б хотіли відкрити справжню книгарню, але це залежатиме від багатьох факторів, зокрема, підтримки читачами нашого проєкту у вигляді активного замовлень книжок. Хоча якби всі українці, які перебувають в Чехії, створили так званий книжковий благодійний фонд, то ідея народної української книгарні в Празі не була б такою примарною.

А як щодо рентабельності? Як я розумію, поки що ви свідомо в культурної дипломатії. Але ж на одній ініціативі, яка не підкріплена фінансовою складовою, довго не протягнеш...

Безперечно, зараз видатків значно більше, ніж прибутків, але ж мрія куди важливіша. Як зауважив відомий британський політик ХХ століття і, до речі, лауреат Нобелівської премії з літератури Вінстон Черчилль, «успіх – це здатність крокувати від однієї невдачі до іншої, не втрачаючи ентузіазму». Будемо триматися стільки, скільки потрібно заради підтримки рідної культури та мови. Віримо, що нашу мрію поділяють сотні тисяч наших співвітчизників, а отже віримо і в перемогу.

З ким ви на даний момент співпрацюєте найбільш активно і кого ще збираєтеся з часом залучити до свого проєкту?

Поки що ми на етапі знайомства з людьми. А тих, з ким ми вже встановили контакт, ви можете легко впізнати, якщо проаналізуєте асортимент доступної на нашому сайті літератури.

Розкажіть трошки про себе: звідки ви родом, як довго в Чехії, ким працюєте, які книги переважно читаете і де знаходите час для віртуальної книгарні?

Я мешкаю в Чехії з 2014 року, працюю стоматологом. Народився у Львові, тож без кави і цікавої книжки себе не пригадую. Наразі перечитую «Гаррі Поттера», загалом подобаються езотеричні та надихаючі книжки. Натомість Дар'я, моя дружина, в Чехії нещодавно, від початку цього року. Любов до книжок їй прищепили батьки, які ще зі студентських років почали збирати сімейну бібліотеку. Сама Дар'я родом із Запоріжжя, у читанні віддає перевагу психології. Час для нашої інтернет-книгарні знаходимо легко, адже це важко назвати роботою, це скоріше захоплення, певний стиль життя і певна популяризація нашої солов'їної мови, котра після нашої перемоги неодмінно розквітне ще більш яскравішими фарбами.

Чи конкурентоспроможна, на вашу думку, українська книга в європейському, чи навіть у світовому контексті?

Безперечно, і цим проєктом ми збираємося це підтвердити! ■

ПОДИВИТИСЯ УКРАЇНІ В ОЧІ

Дуже довго у мене взагалі не було думок чи слів про цю війну. Така порожнеча, несформована і непроговорена. Мабуть, тільки зараз починаю могти думати і формулювати. Одна з основних думок, яка крутиться і повертається, – у нас є і будуть дуже різні досвіди. Я ніколи не зможу вповні зрозуміти те, що переживають наші хлопці і дівчата на передовій, бо це не можна якось уявити чи дофантазувати, треба тільки прожити.

Вповні не відчую те, що моя родина в Києві, те, що друзі і подруги – у вимушеному житті за кордоном. Але і мій досвід важливий. Тому хочу розповісти більше про подію «Подивитися Україні в очі» у Брно 19 листопада цього року. Мені трохи соромно за те, що ми тут маємо розкіш дискутування у теплі і добрі, але так просто є. Я також хочу, щоб ми більше говорили про закордонні досвіди сприйняття цієї війни, вони теж різні і часто досить проблемні.

Дискусія була між білорусами і росіянами, що живуть за кордоном. Без українців – це викликало питання від початку, організатори ввічливо і досить кучеряво пояснювали, чому так. Але врешті, для мене, це виявилось позитивом – говорили насправді не про Україну, а кожен про своє, і в мені сталося кілька прозрінь.

Погляньте, як розмістилися учасники – це геть не випадково. Троє білоруськомовних білорусів

по один бік від модераторів, одна російськомовна білоруска і росіяни – по інший. Між цими світами така ж відмінність, як між нами і ними. Хтось вчора порівняв події в Білорусі і Росії із сезонами одного серіалу: мовляв, Білорусь на кілька сезонів попереду. А ми узагалі на цілу вічність. Якщо до білоруських опозиціонерів, які більші подіями 2020 року – а ця відкладена революція насправді зародила в країні громадянське суспільство, об'єднане боєм і відчаєм, але об'єднане і однозначне в оцінках, – можна говорити однією білорусько-українською, то до російських – ніяк. Бо вони, визнаючи майбутню українську перемогу, всю безпідставність війни та її жахіття, бояться навіть припустити думку про принципovu помилковість Росії як утворення. Вони також визнають, що між ними та їхнім суспільством – прірва.

Відтепер для мене питання-перевірка не «чий Крим?», а «як ви собі уявляєте перемогу України?». І відповідь «розпадом Росії» – фактично єдина своя.

Питання, що лишилося: що буде після перемоги в Україні? Думати про це, мабуть, треба вже зараз, щоб не наступити на улюблені граблі в майбутньому. Робити те, що можна робити для життя після за новими правилами, демократично-чесними, прозорими і чіткими.

І нарешті питання для тих, хто дочитав до кінця, – чи є якийсь «мануал» (бажано англійською чи ідеально чеською?) для відповіді на питання про російськомовність українців. Мені пояснювати не треба, а в чеській публіці це часом досі провокативне питання, тож хочеться мати текст, посилання, відео, аргумент, що витягаєш як козир у грі. Є таке? ■

Ірина ЗАБІЯКА, м. Брно

РОСТИСЛАВ ПРОКОП'ЮК – ВОЛОНТЕР: «КОЖНА НАША ДОПОМОГА НАБЛИЖАЄ НАС ДО ПЕРЕМОГИ»

У певної частини суспільства уява про волонтерство пов'язана виключно з війною або збором грошей на вулиці. Насправді, цим можна займатися в різних сферах, наприклад, допомагати безпритульним, пенсіонерам чи хворим дітям. Окрім того, допомога волонтерів потрібна на різних заходах, фестивалях, конференціях. Саме такою універсальною волонтерською діяльністю опікується український психолог з Праги Ростислав ПРОКОП'ЮК.

Підготував: АНАТОЛІЙ КРАТ

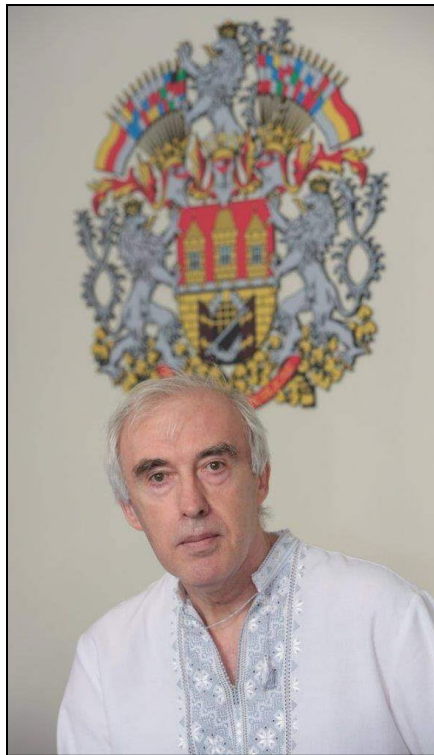
Пане Ростиславе, наскільки мені відомо, ви займалися волонтерством і до війни. Коли це сталося і чому? Що саме найбільше вплинуло на це рішення?

Волонтерство – це відкриті двері до лікарняної палати, подивитися на поранених бійців і захворіти цим. Це свого роду також залежність. До речі, кажуть, що кожен психолог повинен мати власного психолога, і я його знайшов – це допомога іншим.

Моя волонтерська діяльність бере свій початок ще 2014 року, тобто від анексії Криму Росією. Тоді журналіст українського телеканалу ICTV робив зі мною інтерв'ю в Празі і, зокрема, запитав, чи поїхав би я допомагати в Україну. В той момент я сказав: так. І волею долі й Тетяни Філіпенко опинився у військовому госпіталі в Києві.

Розкажіть, будь ласка, чи були ви готові до повномасштабного вторгнення Росії в Україну? Якою була ваша перша реакція?

Внутрішньо нас, українців у Чеській Республіці, до цього підготовлювали наші чеські друзі історики Ян Шір та Давід Свобода. Вони попереджали про таку можливість з власного історичного досвіду та характеру дій Росії. Їм тоді ніхто не вірив.

Моя перша реакція, мабуть, як і реакція всіх українців у світі, була болісною. Перші думки про тих, хто лишився в Україні. Кожна хвилина як Танталові муки: чи живі? Як писав український поет Олександр Олесь,

який, між іншим, свого часу був похований на Ольшанському цвинтарі:

*«Війна, війна! І знов криваві ріки!
І грім гармат, і шаблі дзвін.
Могили, сироти, каліки,
І сум покинутих руйн».*

Чи є суттєва різниця в характері та змісті волонтерської діяльності до і після 24 лютого 2022 року? Що вас найбільше мотивує цим займатися? Чи змінилося ваше життя за ці 9 місяців російська збройна агресія проти України?

Війна та ж сама, що почалася 8 років тому. Тільки з наміром окупувати всю Україну. І ще більше болю і жертв. Більше страждань. Саме тому Україна потребує від кожного з нас ще більшої допомоги. Тому моє життя після початку гарячої фази повномасштабної російсько-української війни стало більш напруженим, більш активним. Моя мотивація досить проста і зрозуміла: кожен день нашого життя, кожна наша допомога наближає нас до Перемоги. Звісно, частіше з'являється втома. Частіше виникає думка: ну вже все, сьогодні встанне... Але коли згадаєте тих, хто 24 години на добу в окопах, ця втома відступає. Бо нашим бійцям на передовій дійсно

З журналісткою Петрою Прохазковою

важко. А ми живемо в центрі Європи, в місті, яке зажило останнє бомбардування в лютому 1945 року.

Мені цікава ваша думка: Ростислав Прокоп'юк є складовою частиною волонтерського руху української діаспори Чехії чи такий собі самотній вовк, який реалізує індивідуальні, так звані авторські проекти відповідно до власного бачення?

І самотній вовк не може обійтися без інших людей. Я можу мати багато особистих проектів, тягати на празький автовокзал Флоренц до червоних автобусів REGABUS свої торби, але завжди потрібен ще хтось. Хто це все допоможе забрати, довести, передати, а в Києві прийняти. І власного бачення тут недостатньо, бо ви також завжди потребуєте допомоги. Як править відоме українське прислів'я: «Якщо люди не навчаться допомагати один одному, то рід людський зникне з лиця землі».

Яким чином можна виміряти обсяг наданої вами гуманітарної допомоги, наприклад, впродовж поточного – найкритичнішого для України року: тоннами, грошима, вільним часом, кілометрами тощо?

Допомога не міряється грошима, ані тоннами матеріалу. За роки війни це тисячі і тисячі євро, це незліченна кількість гуманітарних вантажів, це тисячі кілометрів. Як на мене, обсяг

допомоги вимірюється результатом. І таким результатом є вдячність від тих, хто 24 години на добу боронить Україну та її незалежність від ненаситного ворога.

Яке це відчуття – працювати не за гроші? Як ваші рідні до цього ставляться? Чи були випадки, коли вас називали Дон Кіхотом чи навіть божевільним? Чи можна на цьому щось заробити? Бо люди інколи не вірять в те, що волонтери це роблять просто так, за ідею.

Тут ви маєте рацію, та й досвід з волонтерських рухом це також підтверджує. І на людському горі хтось не боїться заробляти, забуваючи про принципи карми. Але зараз я не про це. Я про те божевілья, яке стало моєю залежністю. А силу мені дає усвідомлення того, що я не Дон Кіхот, я не один, нас багато. Моя родина – частина моєї волонтерської діяльності. Без їхньої підтримки мені було б суцужно. А ще без підтримки друзів, пересічних чехів та українців у Празі.

Як відомо, монета має дві сторони – лицьову та оборотну. Мовою нумізматів перша зветься «аверс», другу позначають, як «реверс». Якщо це порівняння екстраполювати на волонтерство, що у цій діяльності для вас є найприємнішим і що найважчим?

Приємним є усвідомлення, що ви це можете. Важливим – те, що вам

вірять. Найважчим – не втомитися. Зберегти довіру інших. Бути вдячним Богові і людям, що ви не один. Як писала наша геніальна поетеса Ліна Костенко: «Єдине, що від нас іще залежить, принаймні вік проживати як належить».

Як часто ви буваєте в Україні з волонтерською місією. Які найбільш незабутні враження залишилися у вашій пам'яті від спілкування з тими, кому ви конкретно допомагаєте? І, зрештою, за які кошти вдається організувати таку далеку дорогу?

До початку повномасштабної фази війни 24 лютого цього року я кілька років розвивав свій проект «Зміна реальності», змістом якого була допомога в боротьбі з небажаними залежностями чи посттравматичними синдромами. Це були досить часті поїздки в Україну. Надзвичайно результативним для мене став і мистецький проект «Тиха Прага допомагає». Це виставки світлин, які я робив у Празі під час ковідного локдауну, коли все було зачинене. Ці виставки відбувалися від Львова, Тернополя, Івано-Франківська аж до Києва. Наскільки це може допомогти?

Судіть самі: тільки з однієї виставки моїх фотографій у Львові ми купили машину для українських бійців на передовій. Це неймовірні почуття, коли те, що ви до цього інвестували

В Києві при підтримці проекту Я Ніна Яніни Соколової

В бібліотеці Вацлава Гавела.

(час, талант, зрештою кошти), повертається до вас вдячністю тих, хто цього найбільше потребує.

Чехія – маленька країна на мапі Європи, але входить в трійку європейських держав, куди в першу чергу прямують біженці. Як ви гадаєте – чому? Поділіться власними спостереженнями, позаяк ви добре знайомі як психолог за фахом і з українською, і з чеською ментальністю.

Подібність культур і ментальності, близькість кордонів, багато історичних паралелей, а головне – історія Чехії тісно пов'язана з українською діаспорою ще з 1919 року. Якщо ми згадуємо про допомогу, не забуваймо дякувати Чехії та її уряду за все, що вони вже зробили і роблять для нас. Так виник ще один мій міжнародний проект «Життєва сила», як подяка за допомогу Україні. В серпні це була виставка у Вртбовському саду під патронатом міністра внутрішніх справ Чехії Віта Ракушана, а в жовтні в Скоп'є у Македонії в Університеті Кирила і Мефодія.

Наскільки взаємопов'язані між собою чеський та діаспорний волонтерські рухи? Де і як вони пересікаються чи просто йдуть паралельно в одному і тому ж напрямку як дві залізничні колії? Без чеського волонтерського руху, ймовірно, не був би можливим такий величезний волонтерський рух

української громади. Від «Людини в біді» до «АДРИ», від організацій, фірм чи меценатів аж до пенсіонерів. Всі допомагають. А по тій залізничній колії, яку ви щойно згадали і яка водночас нас з'єднає, поїхав в Україну танк «Томаш», а з ним і багато іншої вкрай необхідної зараз для нас допомоги.

Оскільки вам приходиться звертатися за допомогою до меценатів, а також долучатися до гуманітарних зборів, чи помітили ви останнім часом тенденцію зменшення донатів з боку української діаспори та чеського суспільства? Допомога під час війни – це завжди хвиля. Спочатку цунамі. Потім легка втома. Часом буря. Чим довше триває війна, тим частіше міняється зміст допомоги. Не забуваймо про те, що через війну в Україні чеське суспільство також несе певний тягар на своїй економіці.

Як би ви сформулювали основні виклики, які наразі постають перед волонтерами?

Виклик один: набрати сил і використати все для допомоги. Шукати нові можливості і резерви. Для мене останнім часом стало несподіваною формою допомоги... моє малювання. Так, наприклад, гільзу, яку я розмалював у прямому стрімі в Празькій Криївці, було продано на аукціоні, а кошти спрямовано на підтримку Збройних сил України.

Де ви берете сили і час, щоб допомагати іншим? Поділіться, будь ласка, секретом чи власним досвідом.

Мій досвід простий: щиро прагнути щось робити. І мати біля себе людей, які поруч, які вас розуміють і підтримують. Найцінніше в нашому житті – це час, якщо ми присвячуємо його чомусь важливого. А те, що ми робимо, дає нам силу.

Чимало волонтерів з різних причин перестали цим займатися. Як вам вдається боротися із синдромом вигорання? Чи збираєтеся продовжувати займатися волонтерською діяльністю і після нашої перемоги?

Я вже 32 роки займаюся психологією залежності. Є залежність, яку варто лікувати. Але водночас існує залежність, з якою варто жити. І синдрому

Гуманітарна допомога для України

емоційного вигорання тут не повинно бути. Натомість має бути віра в нашу спільну Перемогу і віра в тих, хто нас захищає. А також віра в себе. Починаймо з себе. Допомагаймо іншим. Після Перемоги наша допомога буде потрібна тим, хто відбудуватиме нову сильну Україну. Тому всім нам хочу побажати на цьому шляху невичерпної енергії. ■

ARGO ДЛЯ УКРАЇНИ: НЕ ЗДАМОСЯ

Чеське видавництво «Argo» презентувало книгу «Не здамося. Збірка оповідань для України, що бореться», куди увійшли твори 12 чеських письменників і письменниць. Увесь прибуток з продажу книги буде перераховано на спеціальний рахунок Посольства України в Чехії на покриття військових потреб української армії.

Задум видати збірку оповідань виник у дискусії в Twitter, де чеські автори радилися, як найбільш ефективно допомогти Україні в її боротьбі з російськими окупантами. Зрештою домовилися, що найкращий спосіб, як підтримувати українську літературу, – це перераховувати гроші на армію. А заробити ці кошти вони можуть лише так, що видадуть «благодійну» книгу.

У книзі зібрано оповідання авторів зі всієї Чехії. Щоб допомогти Україні, оповідання написали Юлія Новакова, Їржі Падев'ет, Далібор Ваха, Міхал Кубал, Павел Бартачек, Павел Коуделка, Вацлав Сиручек, Мілада Стршітєзька, Мартін Шинковський, Богдан Длоугий, Збинец Моравець, Алеш Дворжак, маркета Кадлецова, Ірена Моравцова, Петр Сикора, Мау-сер де Вадер.

Окрім цього, у наступного році «Argo» планують видати переклад роману «Інтернат» Сергія Жадана і збірку кращих промов Володимира Зеленського.

У Чехії найбільше книг розкуповується перед різдвяними святами, адже книга – найчастіший і найулюбленіший подарунок «під ялинку». Якщо не знаєте, що подарувати вашим чеським друзям, здається, ця книжка - правильний вибір.

Коментарі до книжки нагадують, що 24 лютого 2022 року росія напала на Україну (вдруге), на значно меншого, але все ж великого сусіда. «Ми перебуваємо в розпалі війни, торгтур, вбивств і ґвалтувань. Оповідання, які чеський читач отримує, є одним із перших відображень того, що реально стало небажаною, але тим більше актуальною частиною нашого життя», нагадують автори. Факт, що тексти важко читаються, пояснюється не браком таланту письменника, а характером теми. Проблеми, з якими ми в майбутньому зіткнемося, не будуть гарними. Але, кожен, хто прочитає цю книгу, буде краще підготовленим до них, оскільки страждання, які автори висвітлюють, читача «загартують». Книжку можна придбати онлайн argo.cz/knihy/nevzdame-se або у вашому книжковому магазині. ■

ОРКИ: ЗАГРОЗА ВСЬОМУ СВІТУ

Видання «Відсіч» – у реєстрі наступу й прориву. Хоча це визначення підходить радше до музичних розлогих творів (а про нашу визвольну війну досі немає ні симфоній, ні опери, проте, нема й ґрунтовної прози чи публіцистики) ми цілком свідомо застосовуємо його, коли йдеться про правдиву документальну книгу Олександра Михайлюти (К.: Університет «Україна», 2022).

Про наміри Москви на світове панування свідчить програмна стаття газети комуністів Радянського Союзу «Правда» в 1938 році, яку добув у історичних архівах автор: «Водрузим Красное знамя над Лондоном, Парижем и Берлином!» У цьому - справжня мета путіна сьогодні, якщо хтось не зрозумів.

Актуальність документальної книги Олександра Михайлюти «Відсіч» зумовлена гарячими подіями в Україні, яка зазнала повномасштабного військового вторгнення Росії під надуманим приводом московського кривавого диктатора. Одурманним нахабною пропагандою в стилі ні-

мецького фашиста Геббельса росіянам він сказав, що НАТО руками України хоче напасти на Росію, тому він на випередження вводить свої війська в Україну для захисту російськочужинного населення. Тоді ж президент США Байден назвав путіна у прямому телефірі справжнім головоломом.

Ситуація така, що вже 9 місяців на плечах Збройних Сил України тримається вся планета, і роль українців щодня зростає на тлі божевільних заяв кремля про можливість ядерного удару. Тут – позиція генсека ООН А. Гуттераша, Папи Римського Франциска, лідерів провідних країн – Б.Джонсона (Велика Британія), А. Блінкена (США), Д. Трюдо (Канада), Е. Макрона (Франція), А. Дуди (Польща), відомого письменника Стівена Кінга, акторів А. Шварценегера та П. Рішара, 177 лауреатів Нобелівської премії (Р. Хоффман та ін.). А канцлер ФРН Олаф Шольц назвав вторгнення росії в Україну не інакше як «хрестовим походом» проти колективного Заходу.

Книга має розділи: «Русській воєнний корабель, іді на @ уй» (Russian warship, go fuck yourself), «Останній оскал КДБ», «Напередодні грози», «Напад», «Страх і відвага», «Кролик перед удавом», «Диявол чи божевільний», «Світ – із нами». Автор аналізує поняття «орки», це – жорстокі до краю, кровожерливі істоти, а саме таку славу набули садисти російської армії, які вчинили масові винищення мирного населення в українських містах Буча, Ірпінь, Гостомель, Бородянка, Маріуполь, Балаклія, Лиман... Вони влаштовували на тимчасово окупованих територіях табори смерті з камерами катувань, а їх звірства багато в чому перевершують звірства німецьких фашистів під час Другої світової війни. Тільки в Маріуполі російські військові злочинці вбили понад 100 тисяч мирних громадян.

Олександр Михайлюта наводить хронологію воєн росії проти України та інших держав за останні 300 років – це історія жорстокого терору, садизму та дикого варварства, а також її диявольське прагнення підкорити собі всю планету. Навіщо? У самій Росії досі немає доріг у глибинці, немає газу, пральних машин та унітазів у квартирах. Але тирана це не цікавить, як і життя сотень тисяч хлопців, яких він посилає на забій, ним рухає патологічне прагнення до світового панування.

У книзі розкрито головне завдання божевільного офіцера КДБ, який уявив себе «вождем» Росії – знищити

Україну як державу, щоб відкрити собі дорогу для спалення демократичної Європи і відновлення СРСР. Це – мотивація справжнього параноїка.

Письменник дуже доречно наводить висловлювання колишнього командувача силами НАТО в Європі генерала Веслі Кларка: справжньою метою диктатора путіна є встановлення повного контролю над Східною Європою для того, щоб зруйнувати НАТО.

Формально путін використав привід для «спеціальної військової операції» в Україні – захист російськомовного населення, якому буцімто загрожує держава Україна та проголосив фальшиве гасло: «Ми – один народ». Але вже в перші дні війни росіяни в Україні зрозуміли всю підступність Москви, бо їм і так нічого не загрозувало. А російські війська (на приборкання України було кинуте 100 тисяч відбірних убивць-контрактників, кожному путін обіцяв по 3 тисячі доларів на місяць, але потім вони навіть не забирали загиблих своїх солдатів із поля бою) стали знищувати всіх підряд, грабувати, гвалтувати тощо.

Путін підірвав своїм вторгненням в Україну підвалини світового порядку, що склався після Другої світової. Ось як про це сказав Папа Римський Франциск: «Трагедія війни, яка розгортається в центрі Європи, шокує нас, ми ніколи не думали, що знову поба-

чимо сцени, що нагадують про великі війни минулого століття, світ знову опинився перед збоченим зловживанням влади і фанатичними інтересами загарбника».

Здійснивши віроломну агресію проти України, акцентує автор, росія порушила фундаментальні принципи та норми міжнародного права – Статут ООН 1945 року, Декларацію ООН про неприпустимість втручання у внутрішні справи держав, про захист їх незалежності та суверенітету 1965 року; Заключний Акт Гельсінської угоди 1975 року; Декларацію ООН про неприпустимість інтервенції та втручання у внутрішні справи держав 1981 року.

Колись знаменитий романіст Лев Толстой («Війна і мир» – про похід імператора Наполеона на Москву і його поразку) вимовив крилату фразу: «Не можу мовчати!» у відповідь на чинення режимом злочинів. Саме цим принципом керувався відомий український письменник Олександр Михайлюта, написавши

динамічну та правдиву книгу «Відсіч» – про героїчну боротьбу співвітчизників проти агресії Росії. Вона перейнята захопленням воїнами-захисниками України, болем і співчуттям до жертв нахабної «спецооперації путіна», ненавистю до військових злочинців, які знищували чеченців, грузинів, сирійців за велінням фашистів із московського кремля. Дуже доречно автор згадує слова прем'єра Великої Британії часів Другої світової Вінстона Черчилля: «Настане час, коли фашисти будуть називати себе антифашистами». Саме під цим гаслом (викорінити українських фашистів) «фюрер» путін напав на суверенну Україну, яка вибрала європейський шлях розвитку.

В главі «Хто ж вільно чи не вільно знесилив Україну?» дано лаконічний аналіз хибної політики президента Кучми, коли його команда фактично роззброїла державу та розвалила українську армію. Були тисячі тактичних ядерних крилатих ракет, танків, сотні винищувачів, система ППО, навіть один підводний човен, і – нічого з цього в один момент немає... Зрадницький слід у верхах простежується й у дивних підривах величезних арсеналів упродовж 2005-2019 років (Богданівка, Балаклія, Ічня, Калинівка). Справедливими є і дорікання теперішній владі,

котра обрала курс на зміцнення обороноздатності випрошуванням зброї та коштів у Заходу, а не поновленням виробництва власних засобів: танки «Оплот» у Харкові, ракети далекої дії «Сапсан» у Дніпрі, протитанкові системи «Стугна» і крилаті ракети й великокаліберні кулемети в Києві тощо. Як могло статися, що ми навіть не маємо свого патронного заводу, тим часом як воєнна промисловість ворога працює на повну потужність. Та й Верховна Рада, нагадує автор, досі не оголосила війну, а без цього годі сподіватися на якісь ефемерні репарації від росії чи міжнародний суд над воєнними злочинцями. Водночас насторожує не тільки байдужість місцевих олігархів (здебільшого вони з родинами давно перебувають у курортних куточках світу) до потреб оборони, а й позиція нейтралітету влади до їхнього корупційного бізнесу та виведених в офшори понад 100 мільярдів доларів США.

Нещодавно класик української журналістики, лауреат Шевченківської премії Степан Колесник у своїй статті про Михайлюту зазначив, що той вирізняється точністю письма. Книга «Відсіч» у цьому переконує. Ось лише один штрих, яким автор розкриває образ сучасного російського вояка-загарбника коротенькою, але дуже влучною характеристикою від СБУ: «Він здебільшого має шкільну освіту, ходить в одних і тих самих онучах три місяці поспіль, а обов'язковий елемент його раціону – літр горілки». Оце і є сутність орків, явище середньовічних потвор, які розмножилися, мов колорадські жуки (до речі, вони фетишують свої тупі мізки георгіївською стрічкою, що й передає кольори колорадського жука-паразита) на ниві цивілізації XXI століття і пожирають усе живе, що відмінне від них.

У книзі – безліч фактів про справжніх героїв сучасності: морський піхотинець Скакун (підірвав себе разом із мостом біля міста Мелітополь на півдні України, не давши окупантам із Криму прорватися по трасі до обласного центру Запоріжжя у перші дні війни); льотчики з 40-ї бригади, які в лютому ціною власних життів врятували столицю України від нальотів російських бомбардувальників і отримали в народі захоплену назву «привид Києва» – полковники Матюшенко та Бедзай, підполковник Мариняк, майори Тарабалка, Лисенко,

звичайний егер із чернігівського села, який кинувся з єдиною гранатою на взвод орків.

«Ми захищаємо весь цивілізований світ, – цитує письменник слова головнокомандувача ЗСУ генерала Залужного, чий портрет нещодавно вмістив на першій сторінці обкладинки журнал «Тайм». – Це боротьба за свободу і справедливість, мир і майбутнє, невинних людей та нашу державність. Від результатів російсько-української війни залежатиме, якою стане Європа – демократичною чи авторитарною, і те, яким буде світ – місцем, де діє сила права чи право сили. У відповідях на ці питання – ключ до розуміння нашої стійкості. Ми сильні, тому що ми усвідомлюємо свою роль на планеті».

Безумовно, книга заслуговує міжнародного резонансу. Позаяк, змальовуючи факти мужнього спротиву українців російському тероризму та звірствам окупантів, автор удається до філософського осмислення подій. І, посилаючись на думки та позиції неординарних особистостей (Джордж Сорос, наприклад, переконаний, що Третя світова вже розв'язана; а всесвітньовідомий японський учений Фукуяма дає тлумачення ролі КНР і його лідера товариша Сі Цзиньпіня щодо божевілья путіна; а останнє прижиттєве інтерв'ю Джохара Дудаєва про антилюдяне ество режиму путіна взагалі має пробудити всю світову громадськість та мобілізувати на боротьбу проти ядерного апокаліпсису), робить висновок: тільки рішуча відсіч агресору в Україні спроможна зберегти саме життя людей на планеті Земля. Адже в ситуації, коли «справжній головоріз», за визначенням президента США Байдена, відкрито брязкає ядерною зброєю, погрожуючи спопелити всю планету, ми просто зобов'язані об'єднатися і дати відповідь.

Перше видання книги «Відсіч» побачило світ обмеженим накладом (там – війна і багато чого зруйновано) у Києві влітку цього року українською мовою. Інформаційна відсіч терористу номер один зараз важлива, як ніколи. Тому всі небайдужі насамперед до власної долі у зв'язку з цими викликами людства можуть підтримати тиражування книги «Відсіч». Достатньо перерахувати навіть по одному євро автору, який 30 днів писав цю книгу під суцільними бомбардуваннями в Києві, а зараз перебуває під тимчасовим захистом в одній із країн

Європи, щоб книга отримала світовий резонанс. І це буде ваш голос – за мир, проти ядерної війни збожеволілого диктатора комуністичної епохи. Або ж нехай благодійні фонди візьмуть справу до своїх рук. Ця книга зараз просто потрібна. До речі, це – перший і поки що єдиний реалістичний репортаж про цю жахливу війну. Ця книга – смілива інформаційна відсіч брехливій кремлівській пропаганді. Бо недаремно ж тривожна хроніка про трагедію на території України (на тлі спокійного розміреного життя європейців, які ще не усвідомлюють, що путін прагне захопити саме їх) завершується проникливим роздумом Ернеста Гемінгвея з його знаменитого роману: «Немає людини, яка була б як Острів, сама по собі. Кожна людина – частина Материка, частина Суходолу; і якщо Хвиля змие в море прибережну Скелю, зменшиться Європа... а тому не питай ніколи, по кому подзвін: він дзвонить по Тобі».

Анатолій КРАТ,
письменник, журналіст, перекладач,
м. Прага.

P.S.Рахунок Олександра Михайлюти в Дойчбанк:
IBAN:
DE 60 3007 0024 0999 8709 00 2026

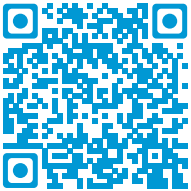
Довідка про автора.

Народився і виріс у славному Гуляй-полі на Запоріжжі, де нині пролягла лінія Східного фронту. Працював у парламентській газеті «Голос України». Автор 26 книг прози і публіцистики. За його повістю «Секретний ешелон» (1993) на Одеській кіностудії «Благовіст» режисером Я.Лупієм знято однойменний повнометражний художній фільм. Серед помітних публікацій – книги «Світло Патріарха» (про Святішого Філарета, 2019), «Гуляй-Поле» (роман, 2020), «Воїни «Ангимафії» (про викриття злочинної діяльності Кравчука, Кучми, Звягільського, Медведчука, Тимошенко та ін. агентів ФСБ, 2021). Лауреат премії Українського Вільного Університету за саркастичний роман «Падіння хв'ярура» (Нью-Йорк, 2021). Член Національної Спілки журналістів України та Національної Спілки письменників України. Творчість О. Михайлюти високо оцінювали класики української літератури Олесь Гончар, Микола Вінграновський, Борис Олійник.

ПЕРЕДПЛАТА МІСЯЧНИКА «ПОРОГИ» ВСЬОГО ЗА **440 CZK / РІК** РАЗОМ **3 ПОШТОВОЮ ПЕРЕСИЛКОЮ.**

Посилання
на формуляр

Замовити часопис можна таким чином:
вислати кошти на рахунок: **1925774379/0800**
і повідомити редакцію про оплату
та адресу замовника.

Інформація: **uicr@centrum.cz**
або на: **ukrajinci.cz/ua/casopis-porohy**

QR Platba

СУБОТНЯ УКРАЇНСЬКА ШКОЛА «ЕРУДИТ» В ПРАЗІ ЗАПРОШУЄ

- Ви бажаєте отримати українську освіту за кордоном?
- Ви хочете знати традиції та звичаї нашого народу?
- Ви готові наполегливо працювати над собою?

НАБІР УЧНІВ (1-11 класи).

В нас ви отримаєте документ державного зразка України.

Адреса: Прага 1, ZŠ Uhelny Trh 4
www.erudyt.cz, www.facebook.com/Erudyt,
susherudyt@gmail.com, тел. +420 774 497 994

KEYOVERLAY.com
НАКЛЕЙКИ НА КЛАВІАТУРУ

Ми раді вам запропонувати простий, дешевий та швидкий спосіб як легко писати різними мовами.

НАКЛЕЙКИ НА КЛАВІАТУРУ

В асортименті інтернет магазину знайдете понад 50 мов та різні мовні комбінації (наприклад чесько-українсько-російсько-англійська комбінація розкладок в одному). Пропонуємо наклейки різних форм, кольорів (від білого до люмінесцентного і навіть золотого) на прозорому, чорному чи білому фоні.

Для реалізації наклейок була вибрана найкраща технологія друку та матеріал з високою фіксацією і низькою товщиною, що гарантує стійкість наклейки на клавіші та комфорт при друку. Усі стікери мають захисний шар (ламінування) для забезпечення їх довговічності. Завдяки універсальному формату, підходить для будь-якого типу та моделі клавіатури.

W www.prelepkynaklavesnici.cz

E info@prelepkynaklavesnici.cz

T +420 721 751 155

English version:

W www.keyoverlay.com

СКИДКА 20%

при закупівлі
будь-яких наклейок
та безкоштовна
доставка
при закупівлі
над 500 Крон
Код для скидки:
porohy

ADAPTAČNÍ
CENTRUM
CHODOV

ЦЕНТР
АДАПТАЦІЇ
ХОДОВ

Адаптаційний центр «Ходов» приймає українських дітей віком від 3 до 12 років, які не отримали місця в чеському дитсадку чи школі. Нові групи відкриються у понеділок, 5 вересня.

Для реєстрації та додаткової інформації звертайтеся до Енге Чамідулліни:

773205982
bulate99@gmail.com

ГОЛОВНИЙ КООРДИНАТОР
MGR. PETR PIJÁČEK

ЦЕНТР ДОПОМОГИ УКРАЇНІ

- ✓ гуманітарна допомога українським військовим та цивільним госпіталям, які знаходяться у зоні бойових дій.
- ✓ допомога українським біженцям (гаряча їжа кожного вівторка, пошук житла, консультації та соціальна підтримка, прийом та відправка гуманітарної допомоги).

Адреса: Táborská 372/36

Гаряча лінія: 602 243 980

Сайт: www.u-e-p.eu

Facebook: uereu

Робочий час: 10:00 - 19:00 (Пн.-Сб.)

ЖІНОЧИЙ, ЧОЛОВІЧИЙ ТА ДИТЯЧИЙ ОДЯГ І ВЗУТТЯ

Видача між 14:00 - 18:00

Адреса: k Milicovu 674, Praha 4 (станція метро Hajje)